

Peale temaatiliste paneelide leiavad aset kitsama temaatikaga sümposionid ning avalikud foorumid, millel osalemine on suure tähtsusega ka Eesti esindajatele – seda nii meie viimaste aastate uurimistöö tutvustamise kui ka uute kontaktide loomise eesmärgil.

Konverentsist võttis osa üle 100 delegaadi üle 30 riigist, nädala vältel kuulati üle 50 ettekande vanasõnadest. Kollokviumil esinesid ka Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakonna vanemteadur Piret Voolaid (“*It’s a Struggle to Grow Old but Life Is Good in Old Age. Representations of the Autumn Years and the Elderly in Estonian Proverbs: Proverbs in the Service of Cultural Gerontology*” [“*Vaev on vanaks saada, hea vanana elada: Elusügise ja eakate kujutamine eesti vanasõnades ehk vanasõnad kultuurigerontoloogia teenistuses*”]) ja Eesti Rahvaluule Arhiivi juhataja Risto Järv (“*Are Eggs Smarter than Chickens – or are they not? Contrasting opinions in Proverbs*” [“*Kas munad on targemad kui kanad? Vastuolulised seisukohad vanasõnades*”]). Eestit esindas kollokviumil ka kolmas esineja – Tartu Ülikooli folkloristika kaasprofessor Jonathan Roper (“*Anything that’s the ‘Something of the Something’ isn’t Really the Anything of the Anything: Placenames and the ‘Something of the Something’-Structure*” [“*Kõik, mis on miski millestki, ei ole tegelikult midagi millestki: Kohanimed ja miski millestki – struktuur*”]).

Kollokviumil esitleti järjekordset aastaraamatut, milles ilmus Piret Voolaiu artikkel alkoholi ja alkoholitarvitamisega seotud vastuoludest eesti vanasõnades. Nimelt on Rahvusvahelisel Parömioloogia Assotsiatsioonil on tava igaks kollokviumiks anda välja aastaraamatuna ilmuv artiklikogumik eelmisel aastal peetud ettekannete põhjal. Aastaraamatutes on avaldatud ka eesti folkloristide, näiteks Anneli Barani, Arvo Krikmanni, Jonathan Roperi ja Piret Voolaiu vanasõna-alaseid uurimistulemusi.

Rahvusvahelise Parömioloogia Assotsiatsiooni aastaraamatutes ajavahemikus 2008–2021 ilmunud artiklite bibliograafiaga on võimalik tutvuda veebilehel <https://www.folklore.ee/rl/fo/koostoo/tavira/proceedings.htm>.

Piret Voolaid

Kroonika

Akadeemilises Rahvaluule Seltsis

27. oktoobril pidas Kristel Kivari ettekande “Pühad pargid kaasaja Eestis: loodus, rituaalid ja arhitektuur”. Ettekanne põhines 2022. aasta suvel tehtud välitöödel kolmes vaimse keskuse territooriumile rajatud pargis: Elulille park Lilleoru keskus, Arhailiste Traditsioonide Keskus ning Kirna mõisa aed.

17. novembril pidas Danila Rygovskiy ARSi kõnekoosolekul ettekande “Surmakarikas: suremise kirjeldused Siberi vanausuliste kaasaegses kirjanduses”. Ettekandes tutvustati kahte vanausuliste kloostrites kirja pandud käsikirja ja suremise protsessi kirjeldustes leiduvaid motiive neis dokumentides.

Kärri Toomeos-Orglaan

Eesti Rahvaluule Arhiivis

1. juulil modereeris Jüri Metssalu Hiiumaal Suuremõisa lossipäevade kohalugude öhtut, vesteldes mõisapärimusest Helgi Põllo, Andres Adamsoni ja Alo Särjega.

4.–6. juulini toimus Eesti Kirjandusmuuseumis luule ja poetika arvutuslikule analüüsile pühendatud konverentsiseeria “Plotting Poetry” viies konverents “Popular Voices”. Konverentsi fookuses olid poetilisel kujul esitatud rahvapärased eneseväljendused ning ka poetilise teksti esitus. Konverentsi peaesinejad olid Chris Mustazza (USA Pennsylvania ülikooli PennSound arhiiv) ning Maciej Janicki (Helsingi Ülikool, HELDIG. Konverentsi kava ja ettekannete slaidid leiab veebilehel <https://www.plottingpoetry.org/conference/2022tartu/>. Konverentsi korraldasid Mari Sarv (EKM), Maria Lotman (TÜ), Susanna Mett (EKM), Anne-Sophie Bories (Baseli Ülikool), Petr Plecháč (Tšehhi kirjanduse instituut), Pablo Ruiz Fabo (Strasbourg Ülikool). ERAst pidasid ühissetekande Kalevipoja ja regilaulutekstide sarnasustest ja kokkulangevustest Liina Saarlo, Mari Sarv ja Susanna Mett ning deminutiivide kasutusest regilauludes Kaarel Veskis.

5.–6., 11.–12., 26.–29. juulil, 6. ja 9. augustil intervjueris Janika Oras Setomaal eri paikades 16 inimest isikliku muusikalise biograafia ja seto leelo teemal, lisaks filmis leelolaagrit ja Saatse kirmast ning salvestas Seto kuningriigipäeva lauluvõistlust.

8. juulil pidas Lona Päll Euroopa Keskkonnaajaloo Ühingu (ESEH) konverentsil “Same planet, different worlds: environmental histories imagining anew” ettekande kohapärimusest soodega seotud diskussioonides (“The role of place-lore in changing interpretations of mires and its potential for creating possible sustainable futures”). Konverents toimus Bristolis ülikoolis, Suurbritannias 4.–8. juulini.

9. juulil toimus Peetri kihelkonna regilauluväljaande Vana Kannel XIV esitlus Järva-Peetri kirikus. Janika Oras koos Otilie Kõiva ja Rein Saukaga tutvustasid väljaannet ja Peetri regilaule, esitluse korraldamisel osales Astrid Tuisk. Järgnes ringsõit Otilie Kõiva kodukoha tähtsates paikades.

13. juulil intervjueris Taive Särg koos Kadri Videri ja Neeme Kahuskiga küsitluskava “Muusika minu elus” põhjal Pärnus informant Henno Seppa.

14. juulil pidasid Eesti Kirjandusmuuseumi noorte teaduslaagris ERAst ettekande Andreas Kalkun (“Folkloristika äärealadel: usund, marginaalsed rühmad, seks ja sugu”) ning Janika Oras (“Mida ja kuidas lauldi 2000 aastat tagasi? Regilauluviisid ajaloo perspektiivis”).

16. juulil toimunud 2022. aasta rahvamuusikatöötluste festivalil Mooste Elohelü võistluskontserdi töötluste aluseks oli valitud Räpina kihelkonnast kirja pandud lugu “Küläkene väikokõnõ”. Žürii töös osales Taive Särg. Eesti Rahvaluule Arhiivi eripreemia pälvisid Cätlin Mägi ning Tartu Ülikooli Viljandi kultuuriakadeemia õpilased Kadri Allikmäe, Merili Kask, Kerli Kislõi ja Heleri Kõrvemaa, kes esitasid kaks rahvaviisi viiel torupillil. Imetlust äratas leidlikkus torupillist põnevate helide väljavõlumisel, rikkalik kõlapilt koosmängus, kaasaegne seade koos traditsioonitundliku esitusega ning palade köitvus ja terviklikkus. Saavutus on seda suurem, kui arvestada, et torupill on väga vana, suhteliselt raskesti häälestuv ning spetsiifiliste, juba mitmeti läbiproovitud mänguvõimalustega pill. Tähelepanu vääris ka muusikute lugupidav suhtumine arhiiviallikatesse. Rahvaluulearhiiv märkis tunnustusega ära ka duo VIIK ning kollektiivi 6huneseq.

18.–20. juulil osales Janika Oras Eesti Muusika- ja Teatriakadeemia pärimusmuusika üliõpilaste välitööl Kihnus, kus filmiti, salvestati ja pildistati kohaliku muusikatraditsiooni teemalist materjali.

21. juulil esines Janika Oras rahvusvahelise traditsioonilise muusika nõukogu (ICTM) 46. maailmakonverentsil (hübriidvormis) Lissabonis ettekandega vanemaealiste naislaulikute laulmispraktikatest ja -kogemustest (““I am crazy for singing.” Practices and experiences of elderly female singers in the context of their musical life stories.”).

26.–29. juulini õpetasid Andreas Kalkun ja Janika Oras seto laule Nedsaja külas toimunud Lummo Kati leelolaagri õpitubades.

24. juulil esitleti Tartus Autovabaduse puiesteel mustlastantsuansambli Romaška kontserdil Juris Leimanise teost “Mustlased Läti metsades, taludes ja laataidel”, mille avaldamist EKM Teaduskirjastuses koordineeris Eesti Rahvaluule Arhiiv. Raamatu tõlkis Hannes Korjus, värsid tõlkis Contra, toimetas Inge Annom, illustreerinud on Kärлис Krauze, kujundanud ja küljendanud Pille Niin, projektijuht Risto Järv. Väljandel on läti folkloristi Mära Viksna eessõna ning roma kultuuri uurijate Eva-Liisa Roht-Yilmazi ja Anette Rossi järelsõnad.

29. juulil korraldasid Taive Särg, Helen Kõmmus ja Mathilda Matjus Luunja kogukonnapäeval loodusteemalise muinasjutu- ja laulutoa, tutvustamaks Euroopa Kultuuripealinn Tartu 2024 projekti “Metsavaimud masinas”.

30. juulil juhtis Taive Särg Viljandi Pärimusmuusika Festivalil vestlussarjas “Kuusejuure jutud” vestlusringi “Muusika minu elus“, millest võtsid osa heliloojad ja muusikud Margo Kõlar, Matis Leima ja Natali Ponetajev, tutvustamaks ERA kogumisvõistlust. Vestluse salvestas Helen Kõmmus. 31. juulil esitlesid Ingrid Rüütel ja Taive Särg Ingrid Rüütli raamatut “Viljandimaa laule ja lugusid“ (“Mis on jäänud jälgedesse” V, toimetanud Asta Niinemets ja Edna Tuvi, uuemad laulud toimetanud Lauri Õunapuu, kujundanud Krista Saare).

Juulis intervjueeris Jüri Metssalu Rapla Vallavalitsuse tellimusel Juuru kihelkonna Härgla lubjakivimaardla piirkonna elanikke, et uurida nende suhet sealse maastikuga ning suhtumist planeeritavasse karjääri ja kaitsealasse.

9.–14. augustini toimusid Eesti Rahvaluule Arhiivi välitööd Karula rahvuspargis ja sellega piirnevais külades. Kogumise peakorraldaja oli Liina Saarlo, osalesid Andreas Kalkun, Margit Kooser, Mathilda Matjus, Janika Oras, Kärrri Toomeos-Orglaan, Mari Sarv, Enn-Kalev Tarto, Kadri Tamm, Astrid Tuisk ja Valdo Valper.

21.–26. augustini Viinis toimunud 13. XIII rahvusvahelisel fennougristide kongressil esinesid ERAst Risto Järv (“Travelling characters, travelling tales. The Needle, the Glove, and the Squirrel / Spike (ATU 90)”), Aivar Jürgenson (“Siberian Estonians in their mother country – adaptation in last decades”), Andreas Kalkun (“How to ask embarrassing questions: Menstruating Mother of God, ritualimpurity, and fieldwork among Seto women”), Aado Lintrop (“About a contemporary Seto holiday held in August each year”) ja Mari Sarv (“Dialects of Finnic runosong ning koos Kati Kallioga Comparing oral poetry in Karelian, Ingrian, Votic, Estonian and Finnish languages”).

29. augustil toimunud Eesti Kunstiakadeemia muinsuskaitse ja konserveerimise osakonna seminaril Kolga mõisas pidas Andreas Kalkun ettekande “Dekadent Kolgast. Eric Stenbocki pärand”.

1.–5. septembrini Albaanias Tiranias ja Gjirokastras korraldatud rahvusvahelisel laadiuurijate 50. konverentsil esinesid ERAst Janika Oras ettekandega traditsioonilisest laulmisest 20. sajandi teisel poolel (“Traditional song in Estonia in the second half of the twentieth Century”), Liina Saarlo rääkis laulikute, rahvaluulekogujate ja publiku vahelistest suhetest regilaulude kogumisel (“When the audience is gone: interpersonal relationships between the singer, the collector and the audience”) ning Taive Särg lauljate

ja publiku omavahelisest suhtlusest rahvamuusikakontsertidel (“Communication between singers and audience in folk music concerts”).

6. septembril esines Aado Lintrop Tallinna Loomaaia ja Eesti Akadeemilise Usundiloo Seltsi ühiskonverentsil “Karud looduses, mütoloogias ja usundis” ettekandega “Ühe looma mitu nägu. Karu mansi rahvaluules”.

8. septembril viis Janika Oras Skype’is läbi kooriitkude teemalise õpitoa Lummo Kati leelokoori liikmetele.

9. septembril said Astrid Tuisk ja ERA kaastöölise kirjutamisringi liikmed kokku Kuremaal Ene Raudkatsi juures.

17. septembril pidas Janika Oras Tallinna Ülikoolis värsimõõdu uurimise konverentsil “Frontiers in Comparative Metrics” IV ettekande seto laulutraditsiooni värsimõõdust (“On a metric dialect of the southern border of the Finnic runosong area: Versification in Seto singing tradition”). Mari Sarv koos Maciej Janicki, Kati Kallio ja Eetu Mäkeläga tutvustasid läänemeresoome regilaulude värsimõõdu-uuringu tulemusi (“A rough analysis of geographical variation of Finnic runosong meter on the basis of large data”).

17. septembril osalesid Risto Järv ja Lona Päll koos Ergo-Hart Västrikuga rakendusfolkloristika teemalises vestlusringis Tartu Nefa Rühma sügiskooli raames, vestlusringi modeeris Ester Bardone. Sügiskool toimus Turgi käsitöötalus Torilas 17. ja 18. septembril.

18.–22. septembrini toimunud Eesti-uuringute Tippkeskuse konverentsil “Loodus ja kultuur rituaalides, narratiivides ja uskumustes” (“Nature and Culture in the Rituals, Narratives and Beliefs”) esinesid Eesti Rahvaluule Arhiivist Aado Lintrop (“The beast with many faces: bear in Mansi folklore and mythology”), Janika Oras (“An appetite for singing. Singing experiences of elderly singers in Estonia in the context of historical singing practices”) ning Taive Särg (“Forest song festivals”). Lona Päll osales vestlusringis “Sacred sites as sites of problems” koos Kristel Kivari, Tõnno Jonuksi ja Elo-Hanna Seljamaaga.

22. septembril inventeeris Mari-Ann Rimmel koos Reeli Reinausiga looduslikke pühapaiku Helme kihelkonnas.

22. septembril inventeeris Valdo Valper looduslikke pühapaiku Pärnu-Jaagupi kihelkonnas.

23. ja 24. septembril toimunud Kauksi Ülle 60. sünnipäeva konverentsil Obinitsas esines ERAst Andreas Kalkun ettekandega “Eloluu ja müüdi vaihõl” ning Taive Särg ettekandega “Kauksi Ülle poeetilise mina-pildi loomine luule, rahvalaulu ja elustiiliblogi võtetega”.

24. septembril Valgas toimunud raamatukogude perepäeval “Kogu Eesti loeb!” esitlesid Juris Leimanise raamatut “Mustlased Läti metsades, taludes ja laataidel” Risto Järv ja Inge Annom, tekste raamatust luges Tiit Järv.

30. septembril esines Janika Oras ettekandega “Seto mitmehäälnelaul ja muu muusika. Mitmehäälnelaulu traditsiooni muutuvad tähendused ja funktsioonid läbi aja eakate lauljate vaates” (“Seto multipart singing and other musics. Changing meanings and functions of multipart tradition over time through the eyes of elderly singers”) 11. rahvusvahelisel traditsioonilise mitmehäälsuse sümposiumil Tbilisis.

2. oktoobril viis Andreas Kalkun koos Taavi Koppeliga Festheart festivalil läbi Tartu LGBT+ ajalootuuri Toomemäel.

5.–7. oktoobrini korraldas Eesti Kirjandusmuuseum koostöös Eesti Digitaalhumanitaaria Seltsi, Tallinna Ülikooli, Eesti uuringute tippkeskuse ning SIEF digikultuuri töörühmaga 8. Eesti digihumanitaaria konverentsi, mis keskendus keele- ja kultuurimuutuste analüüsile arvutuslike meetodite abil. Konverentsi raames toimus ka rahvusvahelise etnoloogide ja folkloristide organisatsiooni SIEF digikultuuri töörühma eripaneel, mis keskendus rahvapärasele veebikasutusele ja folkloorsetele veebinähtustele. Konverentsi kolmandal päeval toimus kolm tööpada, kus omandati praktilisi meetodeid digihumanitaaria uurimistöös. Plenaarettekanded pidasid Maximilian Schich (Tallinna Ülikool), Barbara McGillivray (King’s College London) ja Coppélie Cocq (Umeå University). Vaata lähemalt <https://dh.org.ee/events/dhe2022/>. Konverentsi korraldustoimkonnas osalesid Andres Karjus, Kaisa Langer, Liisi Laineste, Mari Sarv, Kadri Vider. ERAst pidasid ettekanded Mari Sarv koos Maciej Janickiga (“Text Similarity in Oral Runosong Tradition: Towards a Large-Scale Quantitative Analysis”), Kadri Vider koos Martin Mölderi ja Neeme Kahuskiga (“Estonian Parliament Speeches as Source for Content Analysis”) ning Olha Petrovych (“Augmented Reality Technologies: Practice-based Learning in Higher Education”).

6. oktoobril pidas Astrid Tuisk lasteaija- ja põhikooliõpetajate eesti keele seminaril ettekande “Külavainult 21. sajandisse – unustatud ja meeles peetud õuemängud”. Muugavaks kasutamiseks koondati lastemängude andmebaasis ka valik õuemänge: <https://www.folklore.ee/ukauka/arhiiv/exhibits/show/ouemangud>.

8. oktoobril osales Taive Särg kontsert-vestlusringil “Rahvaste hääled lauludes” Heino Elleri Muusikakoolis festivali TubIN raames 6.–9. oktoobril Tartus.

10. ja 29. oktoobril inventeeris Mari-Ann Rimmel koos Reeli Reinausiga looduslikke pühapaiku Helme kihelkonnas.

12. oktoobril esines Jüri Metssalu loenguga “Kohapärimus ja pärimuspaigad sündmuskorralduses” kultuurikorraldaja täienduskursusel Eesti Rahvakultuuri Keskuse Tallinna majas. Järgnenud õpitoas õpetas ta osalejaid kasutama Eesti Rahvaluule Arhiivi kohapärimuse andmebaasi “Koobas” ja kohapärimuse kaardirakendust Maa-ameti Geoportaalil.

13. oktoobril tutvustas Jüri Metssalu Rapla Vallavalitsuse hoones uuringut “Härgla lubjakivimaardla (registrikaardi nr 950) uuringuruumi alal ja sellest 1 km raadiuses asuvad ajaloolis-kultuurilise väärtusega maastikuobjektid ja kohalike elanike seisukohad planeeritava karjääri ja looduskaitseala suhtes”. Järgnes kogukonnaliikmete ja vallavalitsuse töötajate arutelu.

14. oktoobril toimus Eesti Rahvaluule Arhiivi 95. sünnipäevale pühendatud kolletamispäeva konverents Eesti Kirjandusmuuseumis (peakorraldaja Risto Järv). Ettekanetega esinesid Risto Järv, Kristi Metste, Tiiu Jaago, Katre Kikas, Taive Särg, Liisi Laineste, Anastasiya Fiadotava ning Mall Hiimäe. Esitleti viimastel kuudel ilmunud nelja rahvaluulearhiivi materjalidel põhinevat väljaannet: Mall Hiimäe, “Väike putukaraamat rahvapärimusest” (illuustratsioonid Mari Hiimäe, kujundanud Pille Niin, EKM Teaduskirjastus); Mari-Ann Remmel, “Konnad Eesti rahvapärimuses” (kujundanud Mariliis Haljasorg, Eestimaa Looduse fond koostöös Eesti Rahvaluule Arhiivi ja MTÜ Eesti Kohapärimuse Keskusega); “Maailmade vahel. Ello Kirsi Setomaal kogutud lood, 1938–1940” ning Ingrid Rütli väljaannet “Viljandimaa laule ja lugusid”. Kirjandusmuuseumi trepigaleriis avati fotonäitus “Kes tugevam oli... Mäng ja mängulisus Eesti Rahvaluule Arhiivi fotodel”. Näituse koostas Enn Kalev Tarto, nõustas Astrid Tuisk. Kujundas Pille Niin Päeva lõpetas Ülemakstud Rentslihärrade kontsert.

14. oktoobril pidas Janika Oras veebi teel ettekande “Traditsiooniline laulmine Eestis 20. sajandi teisel poolel” (“Traditional singing in Estonia in the second half of the 20th Century”) IV üle-ukrainalisel teaduslikul ja praktilisel konverentsil “Philological horizons: scientific, linguistic, didactic, philosophical, social, national-patriotic vectors”, mis toimus 14. ja 15. oktoobril Vinnytzia Humanitaar- ja Pedagoogilises Kolledžis.

15. oktoobril esines Janika Oras Eesti Folkloorinõukogu rahvusvahelise pärimuspeo Baltica infopäeval veebiettekanedega “Folkloori ja eriti rahvalaulude esitamisest”.

16. oktoobril pidas Helen Kõmmus Riidaja Torupillitalus toimunud torupillipäeval “Tauli torupill 50” ettekande “Eesti torupillimängijad Eesti Rahvaluule Arhiivi kogudes”.

18. oktoobrist 22. novembrini viis Janika Oras läbi neli ukraina rahvalaulu töötuba Tartu Ukraina kogukonna liikmetele ja nende eestlastest sõpradele.

18. oktoobril toimus EKLA elulooapäev, mille ettevalmistamisel osales Astrid Tuisk. Astrid Tuisk võttis osa ka Ühenduse Eesti Elulood ja EKLA kogumisvõistluse “Kirjad minu elus” kokkuvõtete tegemisest.

18. oktoobril salvestasid pärimust korporatsioonide laulmistraditsioonide kohta Taive Särg ja Janno Simm koostöös Kadri Videriga korporatsioonis “Indla”.

24.–26. oktoobrini osales Getter Lauk Kihnus pulmakombeid tutvustavas laagris välitöödel.

27. oktoobril Laulasmaa lasteaias toimunud pärimuskonverentsil “Eesti rahvajutt lasteaias” esines Risto Järv ettekandega “Eesti rahvajutu pildimaailm”.

27. oktoobril osales Andreas Kalkun koos Rebeka Põldsami ja Elo-Hanna Seljamaa-ga vestlusringis Vabamus raamatu “Kalevi alt välja. LGBT+ inimeste lugusid 19. ja 20. sajandi Eestist” esitlusel.

28. oktoobril toimunud Oskar Kallase päeval, XXIX eesti raamatuteaduse konverentsil Eesti Kirjandusmuuseumis esines Risto Järv ettekandega “Põhja konna üheksa pead”.

30. oktoobril kõnelesid Taive Särg ja Janika Oras Eesti Rahvaluule Arhiivist Klassi-karaadio saates “Kogutud muusika”, saatejuht Lisete Velt.

31. oktoobril esines Olha Petrovych Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakon-na ja Eesti-uuringute Tippkeskuse seminaril ingliskeelse ettekandega “Liitreaalsuse tehnoloogiate kasutamine kirjanduse õpetamise metoodika õpetajaõppes”. Seminaril käsitleti liitreaalsuse (AR) tehnoloogiate loomise ja praktilise rakendamise iseärasusi Vinnõtsja Riikliku Pedagoogikaülikooli filoloogia- ja ajakirjanduse teaduskonnas kir-janduse õpetamise metoodika kursuse raames individuaalse ja rühmatöö korraldamisel.

1. novembril viisid Natali Ponetajev ja Taive Särg Tartu kesklinnas läbi tänavaküsit-luse kogumisvõistluse “Muusika minu elus” jaoks, filmis Janno Simm.

2. novembril tutvustas Janika Oras Karoliina Kreintaali fotonäituse “Tundeküllased külaskäigud maailma serva” avamisel Imaveres koos Karoliina Kreintaali ja Leanne Barboga EMTA-ERA soomeugri välitöid ja kohalikke laulukultuure.

2.–4. novembrini toimus Nina külas Soome-Eesti regilaulu-uurimise ühisprojekti FIL-TER tööseminar. FILTER projekti eesmärgiks on uurida vormellikku intertekstuaalsust, temaatilisi võrgustikke ja poetilist varieeruvust kogu läänemeresoome regilaulualal ning selle meeskonda kuuluvad Helsingi Ülikooli digihumanitaaria keskuse HELDIG

arvutiteadlased Eetu Mäkelä ja Maciej Janicki, Soome Kirjanduse Seltsi folkloristid Kati Kallio ja Jukka Saarinen ning Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristid Mari Sarv ja Liina Saarlo. 2020. aastal käivitunud projekti raames on loodud koondandmebaas, mis koondab umbes 200 000 regilauluteksti ning mille veebilehekülg Runoregi rakendab uudset arvutuslikku regilaulude võrdlemise ja sarnasuse alusel klasterdamise meetodikat. Projekti tööseminari keskmes oli regilauludes eri kontekstides korduvate üksuste ehk vormelite määratlemine, klassifitseerimine ning nende automaatse tuvastamise võimaluste otsimine, samuti uuriti laulude tekstipõhise klasterdumise mustreid. Vaata ka: <https://blogs.helsinki.fi/filter-project/>.

4. novembril toimus Eesti Kirjandusmuuseumis neljas humanitaarainete õpilaskonverents HUNTS 2022, korraldajad Ave Goršič ja Reet Hiimäe (EKM) ning Virve Tuubel (ERM) ja Kristiina Punga (HTG). Kuues õpilasettekandes arutleti kaug- ja kontaktõppe plusside ja miinuste ning kirjanduse kui eneseanalüüsivormi üle, samuti foto- ja digimaalikunsti ning Lääne ja Nõukogude filmide peategelaste ülesehituse üle. Konverentsi lõpetas arutelu humanitaaria võimalustest keskkonnasäästlikuma eluviisi arendamisele kaasa rääkida.

5. novembril Eesti Rahva Muuseumis toimunud hingedeaja regilaulutoa eestvedajaks oli Taive Särg.

6.–13. novembril Portugalis Taviras toimunud rahvusvahelisele vanasõnade 16. kollokviumil esines Risto Järv ettekandega “Are Eggs Smarter than Chickens – or are they not? Contrasting opinions in Proverbs” (“Kas munad on targemad kui kanad? Vastuolulised seisukohad vanasõnades”).

6. ja 7. novembril viis Janika Oras läbi kaks Seto mitmehääle laulu õpituba Lummo Kati leelokoori laagris Tartus.

8. novembril käisid Getter Lauk, Mathilda Matjus ja Astrid Tuisk kuulamas, salvestamas ja filmimas Toivo Tootsenit, kes pajatas oma lapsepõlvemälestusi.

9. novembril ilmus ERR Novaatoris uudislugu HUNTSi ettekandja kliimakriisi kajastavast fotonäitusest, ühtlasi andsid Ave Goršič ja Reet Hiimäe ülevaate HUNTSi vestlusringis peetud arutelust humanitaariteaduste kui võimaliku tasakaalustaja rolli üle kliimadiskussioonides (<https://novaator.err.ee/1608783130/opilasuurimus-kliimakriisileevendaks-haritud-ja-tasakaalukas-arutelu>).

12. novembril pidas Mari Sarv ettekande “Kuidas tõmmata piiri regivärsi ja kalevipovärsi vahele” Tartu Ülikoolis toimunud värsiõpetuse sümposiumil, mis oli pühendatud väljapaistva eesti värsiuurija Jaak Põldmäe 80. sünniaastapäevale.

16. novembril viis Janika Oras Tartus Ingeri Majas läbi Ingerimaa laulumängude õpitoa ansamblile Röntyskä.

21. novembril toimus Vilde ja Vine galeriisaalis kirjutamis- ja vestlusõhtu “Mis muusikat sina täna kuulad?”. Õhtut juhtis Kaisa Kuslapuu, muusikat tegid Katariina Tirmaste ja Natali Ponetajev. Sündmus oli osa ERA kogumisvõistlusest “Muusika minu elus”.

23. novembril pidas Mari-Ann Rimmel Helme kultuurimajas koos Reeli Reinausiga ettekande Helme kihelkonna ajalooliste looduslike pühapaikade teabepäeval.

23. novembril pidas Jüri Metssalu Raplas Kultuuriklubis BAAS Eesti Looduskaitse Seltsi loodusõhtul ettekande “Ajaloolis-kultuurilise väärtusega maastikuobjektid planeeritaval Härgla kaitsealal”.

23. novembril pidasid Mari Sarv (ERA) ja Kati Kallio (Soome Kirjanduse Selts ja Helsinki Ülikool) ühise veebiettekande läänemeresoome regilaulude arvutianalüüsist (“Towards a lab of folklore texts: explorations on Finnic oral poetry”). Räägiti regilaulu-uurijate tööst nii rahvaluulearhiivi regilaulu-uurimise tööruhmas kui Soome Akadeemia rahastatavas FILTER projektis ning eriti uutest uurimisvõimalustest, mida pakub FILTER projekti raames loodud Eesti-Soome regilaulude koondandmebaas ja selle erinevad väljundid. Ettekanne toimus rahvusvahelise etnoloogide ja folkloristide ühingu SIEF pärimusarhiivide tööruhmas ning Norra pärimusarhiivide projekti SAMLA korraldatavas rahvaluulearhiivide vebinariseerias digitaalsete rahvaluulearhiivide arengust.

24. novembril kõneles Jüri Metssalu Eesti Rahvakultuuri Keskuse Tallinna majas vaimse kultuuripärandi süvakursusel “Vaimne kultuuripärand – jätkusuutlikkus ja uurimine” kohapärimuse uurimise allikatest ja meetodikast.

25. novembril pidas Mari Sarv Vaba Akadeemia loenguseerias avaliku loengu “Läänemeresoome regilaulutekstid veebilaboratooriumis”. Ettekandes tutvustati läänemeresoome rahvaste regilaule, aga ka uusi veebikeskkondi, uurimisvõimalusi ja -tulemusi. Ettekandest tegi otseülekanne Postimees ning see on järelvaadatav Vaba Akadeemia *Youtube*’i kanalil.

26. novembril pidas Anu Korb Eduard Vilde Muuseumis Välis-Eesti päeva sümposiumil “Välis-Eesti kirjandus” ettekande “Jagatud Venemaa eestlaste mälestused”.

Risto Järv, Mari Sarv

Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakonnas

1.–8. augustini osales Nikolai Anisimov välitöödel Kaama-taguste udmurtide juures: Urazgildõ, Malaja Balzuga, Starokalmijarovo ja Novõje Tatõšlõ küla (Tatõšlõ rajoon, Baškortostan), Andreevka, Barabanovka, Kajmašabaš ja Šudek küla (Janauli rajoon, Baškortostan), Bolšekatšakovo küla (Kaltasõ rajoon, Baškortostan). Uurimise põhiteemad: rahvalaulud, rahvakalendri rituaalid, sanditamine, matuse ja surnute mälestamise kombed.

3. augustil rääkis Reet Hiiemäe Vikerraadio “Huvitaja” saates, mis peitub uhhuu ja umbluu taga.

10. augustil rääkis Reet Hiiemäe Vikerraadio “Huvitaja” saates tulejumalatest ja tulega seotud uskumustest.

12. augustil esitles Nikolai Anisimov Udmurdimaal rahvaluulefestivalil laulukogumikku “Lõuna udmurtide laulud” (2020).

13. augustil korraldas Liisi Laineste 10. arvamusefestivalil avatud ühiskonna alal toimuva arutelu “Millest räägivad meemid?”. Tõnis Lukase juhatusel osalesid arutelu Katrin Tiidenberg (Tallinna Ülikool, BFM), Daniel Tamm (Tartu Ülikool), Rainis Pajumäe (Restomeemid), Robin Juhkental (@joblinruhkental, Raadio2), Liisi Laineste (Eesti Kirjandusmuuseum).

17. augustil rääkis Reet Hiiemäe Vikerraadio “Huvitaja” saates meest.

21.–27. augustini osales Natalia Ermakov Viinis (Austria) CIFU XIII rahvusvahelisel kongressil ettekandega “Collections of Mordovian (Erzyan) material in the Estonian Literary Museum and other Estonian archives”. Nikolai Anisimov pidas samal konverentsil ettekande surnute mälestamisest udmurdi kultuuris.

22.–25. augustini osales Piret Voolaid Ljubljanas Sloveenia Teaduste ja Kunstide Akadeemia Etnoloogia Instituudis rahvusvahelise ühisprojekti “Slovenian and Estonian Contemporary School Lore” (BI-EE/20-22-009) kokkuvõtteseminaril ja esitles projekti lõppväljundina valminud ajakirja Folklore 86 koolipärimuse teemalist erinumbrit.

24. augustil rääkis Reet Hiiemäe Vikerraadio “Huvitaja” saates õunaga seotud uskumustest.

31. augustil rääkis Reet Hiiemäe Vikerraadio “Huvitaja” saates lastehirmutistest.

6.–9. septembrini osales Mare Kõiva Riias ISFNRI loitsu-uurijate konverentsil “Canonical and Non-canonical in Charming Texts and Practices”, kus pidas koos Tatziana Valodzinaga ettekande “Transmission of Knowledge: A Comparison of Belarusian and Estonian Traditions”.

7. septembril rääkis Mare Kõiva Vikerraadio “Huvitaja” saates sellest, keda peeti rahvausundis eksitajateks ja mida tuli ette võtta, et teelt mitte eksida.

13. septembril esines vanemteadur Piret Voolaid Eesti Kirjandusmuuseumis rahvusvahelise projekti Nordplus Adult (NPAD-2022/10014) mobiilsusprojekti “Cultural education – key to successful integration” raames Tartu Linnaraamatukogu väliskülalistele loenguga kirjandusmuuseumi folkloorimaterjalide digiteerimisest ja veebiväljunditest.

14. septembril jätkas Mare Kõiva Vikerraadio “Huvitaja” saates juttu eksitajatest.

14. septembril osales Nikolai Anisimov välitöödel lõuna-udmurtide juures Malaja Purga rajooni Bagraš-Bigra ja Orlovo külas. Uurimise põhiteemad: mesindamise rahvarituaalid.

16. ja 17. septembril osales Natalia Ermakov Iževskis (Udmurtia) IV rahvusvahelisel välietnograafilisel sümposiumil “Mush gur: mesilane ja mesi Uurali-Volga piirkonna rahvaste kultuuris” ettekandega mee kasutamisest ersade kombestikis. Nikolai Anisimov pidas konverentsil ettekande esivanemate mälestamisest mesilas (“Поминовение предков на пасеке в контексте традиций пчеловодства”). Mare Kõiva pidas veebi vahendusel ettekande mesilastest eestlaste uskumustes. Sergey Troitskiy rääkis mesilastest ja teistest putukatest Vene impeeriumi karikatuurides aastail 1890–1904.

18.–22. septembrini toimus kirjandusmuuseumis Eesti-uuringute Tippkeskuse 14. aastakonverents “Loodus ja kultuur rituaalides, narratiivides ja uskumustes“, korraldajad osakonnast Mare Kõiva, Anastasiya Fiadotava, Sergei Troitskiy, Maris Kuperjanov, Piret Voolaid, Tõnno Jonuks ja Reet Hiimäe. Rahvusvahelise konverentsiga liitusid 5. Balkani ja Baltikumi kultuuriuurijate seltsi liikmed. Teadlased 17 riigist arutlesid looduse ja kultuuri vahekorra üle. Kava ja teesid: <https://www.folklore.ee/rl/fo/bbs/2022/>. Osakonda esindasid ettekannetega Tõnno Jonuks (“Nature, nation and religion: the appearance of nature-religion in Estonia”), Mare Kõiva (“Water horses in belief narratives” ja koos Elena Boganevaga ühisettekannet “Mythologems and motifs of ATU 570* (The pied piper) plot type in the texts and beliefs of belarusians and estonians. Zoofolkloristics”), Natalia Ermakov (“Mordva (ersa) material in Estonian collections and Ersa-Moksha communities in Estonia”), Anastasiya Fiadotava (koos Delia Dumitrica ja Władysław Chłopickiga ühisettekannet “From Venus de Milo to Nike ads: the glocalisation of art

references in COVID-19 humour in Central and Eastern Europe“), Reet Hiimäe ja Andrus Tins (“Estonian contemporary beliefs and narratives about perpetual motion machines”), Eda Kalmre (Men’s stories: military legends in Estonian folklore“), Andres Kuperjanov (“Colours in belief narratives”), Anna Troitskaya (“Giulio Clovio. The “foreigner”’s creativity”) ja Sergei Troitskiy (“Nature in the service of satire: zoomorphic caricatures in the Russian empire 1890–1905. The Balcan and Baltic case”). Anastasiya Fiadotava viis läbi paneeli “Study of Art in COVID-19 humour”.

20. septembril osales Piret Voolaid Tallinnas Eesti Kultuurkapitali rahvakultuuri sihtkapitali nõukogu koosolekul.

22. septembril pidas Eva Toulouze EKM teaduskoolis loengu keeltest ja keeletõlgetest.

23. ja 24. septembril osales Mare Kõiva Obinitsas Ülle Kauksi 60. sünnipäeva konverentsil ettekandega “Elav eepos”.

25.–27. septembrini viibis Nikolai Anisimov Baškortostanis välitöödel Kaama-taguste udmurtide juures Tatõšlõ rajooni Verhnije Tatõšlõ, Novõje Tatõšlõ ja Aribaševo külas ning Janauli rajooni Vatka külas. Uurimise põhiteemad: rahvalaulud, rahvakalendri rituaalid, sanditamine, matuse ja surnute mälestamise kombed.

27. septembril pidas Nikolay Kuznetsov Tartu Ülikooli väarikate ülikoolis Tallinnas venekeelse loengu soome-ugri rahvastest ja keeltest “Финно-угорское родство: языки и народы”.

27. septembril osales Nikolai Anisimov projekti “Baškortostani rahvaste atlas” raames videosalvestusel.

29. ja 30. septembril osales Nikolai Anisimov Baškortostani pealinnas Ufas rahvusvahelisel konverentsil “Этнос. Общество. Цивилизация: VI Кузеевские чтения” ettekandega udmurtide mütoloogias (“*Вредит, обогащает, убажывает...*”: дух бучыра в мифологических представлениях удмуртов”) ning koos Irina Ptšelovodovaga pidas ta ettekande Kaama-taguste udmurtide laulufolkloorist (“Песенный фольклор закамских удмуртов в контексте обрядовой культуры”).

29. ja 30. septembril osales Katre Kikas Innsbruckis (Austria) rahvusvahelise folkloristide ja etnoloogide seltsi (SIEF) töörühma ajaloolised lähenemised kultuuri analüüsis konverentsil “Past Futures. Historical Approaches to the Analysis of Uncertainties and Ruptures” ettekandega “Negotiating the future from below. The diary of a 19th century miller”.

2. oktoobril esines Mare Kõiva Paides Juhan Leinbergi 210. sünniaastapäeva konverentsil “Prohvet Maltsveti radadel” ettekandega “Valge laev”.

5. oktoobril rääkis Mare Kõiva Vikerraadio “Huvitaja” saates müütilistest olenditest, keskendudes karule.

5. oktoobril esines Piret Voolaid Eesti Kirjandusmuuseumis Tamme Gümnaasiumi kultuuriklassi õpilastele ettekandega folkloristika osakonna uurimissuundadest ja -tulemustest ning folklooriandmebaasidest.

5.–7. oktoobrini toimus Eesti Digitaalhumanitaaria aastakonverents, mille üks korraldajatest oli Liisi Laineste. Konverentsi fookuses oli seekord keele- ja kultuurimuutuste analüüs (“Shifts in language and culture: computational approaches to variation and change”). Toimus ka ühepäevane SIEFi eripaneel “Variation and change in digital folk practices”, kus analüüsiti erinevate sotsiaalsete gruppide (videomängurite, koolilaste, meemitegijate, elamusfotograafide jt) digitaalset vernakulaarset pärimust, kus Liisi Laineste pidas ettekande “When Global Stays Global: Memetic Reflections of the War in Ukraine in Estonia”.

5.–10. oktoobrini esines Nikolai Anisimov koos etnotrioga Ar-God Tampere ja Helsingis soome-ugri festivalil “Sugrifest”.

6. oktoobril korraldasid Eesti Kirjandusmuuseum, Eesti Rahva Muuseum, Eesti-uuringute Tippkeskus, Haridus- ja Teadusministeerium ja Toila Lasteaed Naerumeri veebi vahendusel (Teams) lasteaia- ja põhikooli esimese astme õpetajatele eesti keele seminari “Hariv aed: Õuesõppest keele- ja kõneõppeni”. Seminari toetasid Haridus- ja Teadusministeerium ja Euroopa Regionaalarengu Fond (Eesti-uuringute Tippkeskus). Korraldustoimkonnas osales osakonna vanemteadur Piret Voolaid ja tehniline modeeraator oli arhivaar-referent Maris Kuperjanov. Kava <http://folklore.ee/kp/lp/2022>.

9. oktoobril osalesid Mare Kõiva ja Maris Kuperjanov Seto Instituudi 7. sügisretkel “Ülikuul Rattil”, nad tutvustasid raamatut “Maailmade vahel. Ello Kirsi Setomaal kogutud lood, 1938–1940” (sari Monumenta Estoniae Antiquae VIII, Eesti Kirjandusmuuseumi folkloristika osakond 2022).

9.–11. oktoobrini osales Reet Hiimäe Zürichi Ülikooli kutsel Brill Handbook on Contemporary European Death Rituals peatükkide autorite seminaril Flüeli-Ranftis Šveitsis.

11. oktoobril esines Piret Voolaid Põltsamaa väarikate ülikooli loenguprogrammis loenguga “Kriisiaja internetifolkloor kui toimetuleku võti”.

12.–14. oktoobrini esines Nikolai Anisimov hõimupäevade raames Tallinnas, Tartus ja Obinitša külas kultuuriüritusel “Udmurdi rahvalaulik Džako apaj – 90 aastat sünnist”.

14. oktoobril osales Liisi Laineste kolletumispäeva konverentsil (ERA 95), kus kandis koos Anastasiya Fiadotavaga ette uurimuse “Üleilmne, kuid kohalik: Ukraina meemid Eestis”.

15. ja 16. oktoobril esines Nikolai Anisimov Tallinnas ja Tartus hõimupäevade peakontsertidel.

17.–27. oktoobrini viibisid Mare Kõiva ja Andres Kuperjanov Eesti ja Bulgaaria Teaduste Akadeemia ühisprojekti raames Bulgaarias, kus osalesid seminaril “Multikultuurilised seosed”.

20.–25. oktoobrini viibis Reet Hiimäe rahvusvahelise ühisprojekti “Slovenian and Estonian Contemporary School Lore” projektikohtumisel Ljubljanas (Sloveenias).

24.–26. oktoobrini osales Nikolai Anisimov veebi vahendusel Moskvas korraldatud rahvusvahelisel konverentsil “Миграционные процессы XX века и фольклор (к 100-летию окончания Гражданской войны”, kus pidas Irina Ptšelovodovaga ühisettekande udmurtide pärimuskultuuri kohanemisest Siberis (“Адаптация традиционной культуры удмуртов на территории Сибири: современное состояние”).

25.–28. oktoobrini osales Anastasiya Fiadotava Soomes Helsingi Ülikoolis korraldatud noorte folkloristide rahvusvahelisel konverentsil ettekandega “The mediatization of materiality: a case study of Estonian humorous memes”.

26. oktoobril rääkis Piret Voolaid Vikerraadio saates “Huvitaja“ vanasõna “Vana hobune sööb ka kaeru” tähendustest ja tagamaadest.

26.–30. oktoobrini osales Mare Kõiva veebi vahendusel Venemaal korraldatud meditsiiniantropoloogia kongressil ettekandega antropoloogiast ja sõnadega tervendamisest (“От антропотаники до исцеления словами”).

27. oktoobril pidas Reet Hiimäe Tartu Ülikooli Viljandi kolledžis aine “Pärimuskultuur tänapäeva ühiskonnas” raames 4-tunnise loengu rahvausundist ja kohapärimusest.

28. oktoobril pidas Reet Hiimäe kirjandusmuuseumis Oskar Kallase päeval “Raamat kui kunstiteos” ettekande “Müütilise ja üleloomuliku ainese kujutamine Eesti raamatuillustratsioonidel”.

28. oktoobril osales Mare Kõiva Rumeenias korraldatud 10. rahvusvahelisel konverentsil “Synergies in Communication (SiC) 2022” ettekandega eesti urbepäevast.

Oktoobris vastas Nikolay Kuznetsov Novaatori küsimustele väikerahvaste keelte hääbumise kohta. Küsis Airika Harrik, artikkel “Tuumarelvaga varustatud vene murre lööb väikekeeltele hingekella” ilmus 2. novembril (<https://novaator.err.ee/1608774925/tuumarelvaga-varustatud-vene-murre-loob-vaikekeeltele-hingekella>).

2. novembril rääkis Vikerraadio saates “Huvitaja” Piret Voolaid vanasõnast “Kes ees, see mees” ja Reet Hiimäe teemaks oli hingedeaja tähendus.

2. novembril esines Piret Voolaid Rahvapärimuse Kooli pärimuspesade kursusel “Hingedeae, mardi- ja kadrikombestik, rituaalid, regilaulud, maskide maailm” loenguga “Eesti mõistatuste alaliigid ja allikad. Mõistatamine mardi- ja kadripäeva kombestikust”.

2. ja 3. novembril osalesid Mare Kõiva ja Andres Kuperjanov Valgevenes Jakub Kolasi nimelises instituudis korraldatud rahvusvahelisel etnolingvistika ja pärimuskultuuri alasel konverentsil “Этнолингвистика и традиционная культура: диахронический и синхронический аспекты межъязыкового взаимодействия”. Mare Kõiva pidas ettekande näkipärimusest, Andres Kuperjanov rääkis Suurest Vankrist, tähtede nimedest ja astronoomiaalasest pärimusest.

3. novembril pidas Piret Voolaid Tartu Ülikooli ainekursusel “Folkloristika alused” külalisloengu “Rahvaluule lühivormid: Aines ja uurimine”.

3. novembril pidas Nikolai Anisimov Udmurdi Riikliku Ülikooli tudengitele udmurdi-keelse *online* loengu udmurtide matuse ja mälestamise kommete süsteemist.

4. novembril toimus Eesti Kirjandusmuuseumis humanitaarainete õpilaskonverents HUNTS 2022, mille üks korraldajaid oli Reet Hiimäe. Ettekandeid pidasid Alexandra Kerr, Laura-Liis Valdmaa, Annika Mägitets, Rasmus Tikerpe, Robin Lek ning Elise Tilk.

6.–13. novembrini osales vanemteadur Piret Voolaid Portugalis Taviras Rahvusvahelise Parömioloogia Assotsiatsiooni (International Association of Paremiology, AIP-IAP) 16. vanasõnakollokviumil ettekandega “*It’s a Struggle to Grow Old but Life Is Good in Old Age. Representations of the Autumn Years and the Elderly in Estonian Proverbs: Proverbs in the Service of Cultural Gerontology*”.

9. novembril ilmus ERR Novaatoris uudislugu HUNTSi ettekandja kliimakriisi kajastavast fotonäitusest, ühtlasi andsid Ave Goršič (ERA) ja Reet Hiimäe (FO) ülevaate HUNTSi vestlusringis peetud arutelust humanitaarteaduste kui võimaliku tasakaalustaja rolli üle kliimadiskussioonides (<https://novaator.err.ee/1608783130/opilasuurimus-kliimakriisi-leevendaks-haritud-ja-tasakaalukas-arutelu>).

9. novembril rääkis Reet Hiimäe Vikerraadio “Huvitaja” saates, kas, ja kuidas vanad eestlased mardipäeva järgi ilma ennustasid.

16. novembril rääkis Reet Hiimäe Vikerraadio “Huvitaja” saates vahetatud lastest rahvausundis, Mare Kõiva teemaks olid pühakud.

22.–24. novembril osales Sergey Troitskiy Lausanne’is (Šveits) Nõukogude Liidu teemalisel seminaril ettekandega “Poliitiline teater ja poliitikateater kui nõukogude kultuuri elemendid”.

23. novembril jutustas Reet Hiimäe Vikerraadio “Huvitaja” saates päikese rollist usundiloos.

24. novembril käis Tõnno Jonuks Vikerraadio “Huvitaja” saates, kus rääkis muinaseestlaste maailmapildist, millesse and uskusid ja keda kummardasid. Kõne all oli ka tema vastilmunud raamat “Eesti muinasusundid”.

26. novembril esines Nikolai Anisimov kirjandusmuuseumis Tartu koolide õpilaste eest ettekandega “Udmurtide talvine ja sügisene sanditamine”.

28. novembrist 3. detsembrini osalesid Mare Kõiva, Liisi Laineste, Mare Kalda, Reet Hiimäe, Anastasiya Fiadotava ja Piret Voolaid Budapestis (Ungari) seminaril “Global and local elements in contemporary folklore in Hungary and Estonia” (“Globaalsus ja lokaalsus Eesti ja Ungari tänapäeva folklooris”). **29. novembril** esindasid ettekanne- tega osakonda Mare Kõiva (“Waterhorse Taxonomy”), Piret Voolaid (“Collecting and researching school Lore in Estonia: From past to present”), Reet Hiimäe (“Reflections of environmental fears and crises in Estonian contemporary narrative folklore”), Liisi Laineste (“Collaborative DH tools for folklore studies”), Anastasiya Fiadotava (“Using humour to protest: a Belarusian case study”) ja Mare Kalda (“The creative adaptation of the movie “Spring” by the Estonian social media audiences: memetic videos, phrases and images”).

Seminari toetasid Eesti Teaduste Akadeemia ja Ungari Teaduste Akadeemia koostööprojekt ning Euroopa Regionaalarengu Fond (Eesti-uuringute Tippkeskus).

Osakonna seminarid

Seminare toetavad Eesti Kirjandusmuuseumi teadusprojekt EKM 8-2/20/3 ning Euroopa Liit Euroopa Regionaalarengu Fondi kaudu (Eesti-uuringute Tippkeskus TK145), nende toimumise tagab Mare Kalda.

31. oktoobril esines folkloristika osakonna ja Eesti-uuringute Tippkeskuse seminaril Olha Petrovych ingliskeelse ettekandega “Liitreaalsuse tehnoloogiate kasutamine kirjanduse õpetamise metoodika õpetajaõppes”.

14. novembril kuulati Mare Kalda ettekannet “Folklooriprotsess, ühenduvuskultuur ja transmeediamaailmad”. Tutvustati Susana Tosca ja Lisbeth Klastrupi raamatut “Transmedial Worlds in Everyday Life. Networked Reception, Social Media and Fictional Worlds”, New York: Routledge 2020. Tausta- ja alusteadmisi meenutati, toetudes Lauri Honko artiklile “Folkloreprosessi” (*Sananjalka* 32, 1, 1990, lk 93–122; eesti keeles Honko, L. 1998. Folklooriprotsess. *Mäetagused* 6, lk 93–119).

25. novembri venekeelne veebinar (korraldas Anastasiya Fiadotava) “Folkloristika perspektiivid” oli pühendatud äsjailmunud kogumikule “Missioon on võimalik 3”. Kogumik koosneb Eesti ja Valgevene folkloristide artiklitest, mis analüüsivad erinevaid kaasaegse ja traditsioonilise folkloori žanre. Seminaril tutvustasid artiklite autorid oma tulemusi ning arutlesid kahe kultuuri folkloori ühisjoonte ja erinevuste üle. Esinesid Mare Kõiva ja Elena Boganeva (pühakutest rääkivad tekstid Eesti Kirjandusmuuseumi arhiivides); Anastasiya Fiadotava ja Piret Voolaid (Eesti ja Valgevene jalgpallifanaatikute COVID-19 pandeemia aegse virtuaalse tegevuse võrdlus); Mare Kalda (naljasündmustest kui internetifolkloori osast) jt.

“Kultuurid sõjas”

7. novembril algas Sergei Troitski initsiatiivil korra kuus toimuv *online* seminaride sari “Kultuurid sõjas” Larisa Fialkova ettekandega “Mihhail Bulgakov ja Ukraina: tekstid ja kontekstid”.

28. novembril tuli *online*-seminaride sarja “Kultuurid sõjas” 2. kohtumisel arutlusele kaks ettekannet: Katriona Kelly “Kannatustest sündinud otsus. Venemaa “erilise tee” keerdkäigud” ja Gasan Guseinovi “Vihkamise püramiid ja vägivalda retoorika”.

Esinejatest ja istungist lähemalt https://www.folklore.ee/rl/fo/konve/2022/cultures/seminar_2.pdf.

Asta Niinemets

Tartu Ülikooli eesti ja võrdleva rahvaluule osakonnas

Augustis ilmus prof Ülo Valgu kaastoimetamisel raamat “Vernacular Knowledge. Contesting Authority, Expressing Beliefs” (<https://www.equinoxpub.com/home/vernacular-knowledge/>). Raamat koondab artikleid rahvapärasest teadmisloomest erinevates pärimuskultuurides, mida kujundab usundiline mõtlemine ja vastandumine ametlike tõdedele.

Tiiu Jaago osales ajakirja Cultural Analysis 20:2, 2022 teemanumbri “Approaches Trauma Through Laughter, Betrayal, and Othering” koostamisel ja toimetamisel.

22. septembril pidas Helsingi Ülikooli professor Lotte Tarkka eesti ja võrdleva rahvaluule õppetooli asutajale professor Walter Andersonile pühendatud loengu “*If the One I know Came – The Poem, Laws of Folklore and Imagination*”.

23. septembril toimus Tartu Ülikoolis konverents “Rahvusvaheline folkloristika”, millega tähistati ühtlasi professor Ülo Valgu 60. sünnipäeva (kava: <https://kultuuriteadused.ut.ee/et/sisu/ulo-valgule-puhendatud-rahvusvaheline-konverents>).

Septembris ilmus Soome Kirjanduse Seltsi toimetiste sarjas Ulla Savolaise ja Riikka Taavetti koostatud raamat “Muistitietotutkimuksen paikka. Teoriat, käytännöt ja muutos” (“Mälu-uuringud. Teooriad, praktika ja muutus”). Raamatu uurimismeetodeid käsitlevas osas ilmus Kirsi Lauréni ja Tiiu Jaago koostatud peatükk “Trauma, muistitieto ja kertomuksen tutkiminen” (“Trauma, pärimuslik ajalugu ja jutustamise uurimine”, lk 160–185, vt ka <https://oa.fnlit.fi/site/books/10.21435/skst.1478>).

4. oktoobril ilmus Õpetajate Lehes Merili Metsvahi artikkel “2022/2023. õppeaasta rahvaluuleolümpiaad”. Olümpiaadi žürii esimees on Merili Metsvahi.

5. oktoobril vestles Madis Arukask Vikerraadio saates “Huvitaja” lääne-meresooome hõimurahvastest ning eestlaste perspektiivist neile ja meie enda soomeugrilasele (<https://vikerraadio.err.ee/1608723868/huvitaja-hoimukuu/e409f8a8d19f3ebdeea3e4b0b5b7660e>).

14. oktoobril esines Tiiu Jaago Eesti Rahvaluule Arhiivi 95. aastapäevale pühendatud kolletamiskonverentsil ettekandega “Argielu – arhiiv – uurimine”.

27. oktoobril pidas Kristel Kivari Akadeemilises Rahvaluule Seltsis ettekande “Pühad pargid kaasaja Eestis: loodus, rituaalid ja arhitektuur”.

5. novembril esines Merili Metsvahi Eesti Rahvakultuuri Keskuse vaimse kultuuripärandi osakonna korraldatud jutuvestjate kokkusaamisel, kus pidas loengu jutustamise tähtsusest ning rahvajuttude kogumisest ja säilitamisest.

17. novembril pidas folkloristika doktorant Danila Rygovskiy Akadeemilises Rahvaluule Seltsis ettekande “Surmakarikas: suremise kirjeldused Siberi vanausuliste kaasaegses kirjanduses”.

1. detsembril pidas professor Alima Bissenova (Nazarbayevi Ülikool, Kasahstan) loengu naiste emantsipatsioonist Kesk-Aasias (“Womens emancipation in Central Asia: "Traditional" oriental women and the problem of saving her”).

Kaitstud doktoritööd

Alena Shisheliakina kaitses 30. augustil etnoloogia erialal doktoritööd “Being a woman and being Tatar: intersectional perspectives on identity and tradition in the post-soviet context” (“Olla naine ja tatarlane: identiteedi ja traditsiooni interseksionaalne perspektiiv postsovetlikus kontekstis”). Juhendaja professor Kristin Kuutma (Tartu Ülikool), oponent dotsent Yulia Gradszkova (Södertörni Ülikool, Rootsi).

Christiana Holsapple kaitses 2. septembril folkloristika erialal doktoritööd “Narratives of positionality in contemporary Gagauzia: complexity and national normativity” (“Positsionaalsuse narratiivid tänapäeva Gagauusias: kompleksus ja rahvuslik normatiivsus”). Juhendaja kaasprofessor Elo-Hanna Seljamaa (Tartu Ülikool): oponentid professor Alexia Bloch (Briti Columbia Ülikool, Kanada) ja teadur Eva Toulouze (Tartu Ülikool).

Kaitstud magistritööd ja -projektid

Kashif Farooqi kaitses 22. augustil magistritööd “Matrilineaarne loitsimistraditsioon: sooline ja sotsiokultuuriline analüüs Zulekhavide traditsioonist Multanis” juhendaja Jonathan Roper, retsensent Alevtina Solovyeva.

Rah-ha Munataqaa kaitses 22. augustil magistritööd “Kummitavad mehed: usundilised jutud ahistamisest ja seksuaalsest vägivallast Bangladeshis Chattogrami mägede etniliste vähemuste seas”, juhendajad Ülo Valk ja Margaret Lyngdoh, retsensent Merili Metsvahi.

Sabine Puste kaitses 22. augustil magistriprojekti “Taskuhääling Korea käsitöö ajaloo”, juhendaja Kristi Jõeste, retsensent Jinseok Seo.

Emily C. Watts kaitses 22. augustil magistriprojekti “Muhu suss kui kultuuriobjekt: koha, ajaloo ja omistamise tähtsuse uurimine”, juhendaja Kristi Jõeste, retsensent Mathilde F. Lind.

Liilia Laaneman-Nekoliak